

KRIZOVÁ INTERVENCE

Sylabus kurzu PST 439 („B“)

Obor „Psychoterapeutická studia“ – magisterské studium
Katedra psychologie FSS MU Brno

Garant předmětu a vyučující:

Mgr. Zbyšek Mohaupt

Rozsah výuky:

24 hodin (ve 3 celodenních blocích po 8 hodinách), jarní semestr 2009

Rozvrh výuky:

pátky 20.2., 6.3., 20.3. 2009, 8:30 – 16:00 hodin, učebna č. U23

Cílová skupina:

studenti magisterského studia oboru „psychoterapeutická studia“ (v případě volné kapacity i studenti magisterského studia oboru „psychologie“)

Forma výuky:

seminář (0/2)

Ukončeno:

zápočtem (2 kredity)

Rozsah textů doporučeného studia:

minimálně 100 stran

3 podmínky získání zápočtu:

- 1) Účast v seminářích minimálně 80% (tj. 20 hodin).
- 2) Aktivní zapojení během programu (sebezkušenost).
- 3) Výběr 1 tématu z nabídky (finální volba během I.dne výuky) – viz níže, jeho zpracování v mezidobí (za použití vlastních zkušeností a doporučené literatury) a prezentace během II. nebo III. bloku výuky dle rozvrhu (lze i ve dvojicích, pokud je více účastníků semináře než počet témat). Bližší informace při prvním setkání.

Cíle výuky:

seznámení s oblastí psychosociálních krizí, bližší kontakt s metodou krizové intervence, osobní prožitek práce krizového intervenanta, posouzení vlastních zdrojů, motivů, obav a bariér pro práci krizového intervenanta

Klíčová slova:

krize, krizová intervence, ARS, PTSD, trauma, ABC model, burn-out

Klíčové otázky:

- 1) Co to je psychosociální krize, jak je definovaná, její hlavní znaky a příčiny?
- 2) Jaké jsou hlavní projevy krizového prožívání?
- 3) Co to je krizová intervence, jaké jsou její hlavní formy a techniky?
- 4) Jaké jsou základní kroky ABC modelu krizové intervence?
- 5) Jaké jsou nároky a úskalí role krizového intervenanta?

Tématická struktura seminářů:

I. blok (20.2.)

- 1) Zahájení programu, seznámení se, pravidla a principy společné práce, výběr témat pro samostatnou práci studentů. Krize v životě člověka.
- 2) Kontext a situace krizové intervence. ABC model krizové intervence.
- 3) KI – setkání a navázání kontaktu (praktický trénink).
- 4) KI – práce s emocemi klienta (praktický trénink).

II. blok (6.3.)

- 5) Prezentace studentů (témata 1.-3.)
- 6) KI – mapování situace, spouštěče a zdrojů (praktický trénink).
- 7) Prezentace studentů (témata 4.-6.)
- 8) KI – krizový plán (praktický trénink).

III. blok (20.3.)

- 9) Prezentace studentů (témata 7.-9.)
- 10) Pracovník krizové intervence.
- 11) Prezentace studentů (témata 10.-12.)
- 12) Vztah klient – krizový intervent. Ukončení programu, zpětné vazby.

Nabídka témat pro samostatnou práci studentů:

(Volba 1 libovolného tématu a jeho zpracování formou prezentace pro ostatní účastníky semináře – max. 10 min, individuálně nebo ve dvojicích – pokud počet účastníků převyšuje počet témat – tak, aby byla pokryta všechna témata.)

- 1) Krize (stav, znaky, příčiny krizí, spouštěče).
- 2) Reakce na krizi a podoby krizového prožívání (ARS, PTSD, trauma, psychosomatické poruchy, psychopatologie).
- 3) Specifika krizových situací – typologie (krize situační, traumatické, vývojové, tranzitorní, psychopatologické, psychospirituální).
- 4) Metoda krizové intervence (ABC model, základní kroky, použitelné techniky, odlišnost od poradenství a psychoterapie).
- 5) Formy krizové intervence, jejich výhody a nedostatky (KI ambulantní, hospitalizační, v terénu, KI telefonická a po internetu).
- 6) Specifická použití metody KI v některých oblastech pomoci (např. zdravotnictví, školství, vojenství, humanitární pomoc, sociální a duchovní sféra apod.).
- 7) Osobnost krizového interventa (nezbytné znalosti, dovednosti, výcvik, zkušenost, zralost, osobní historie, schopnost sebereflexe).
- 8) Úskalí práce krizového interventa (etické otázky, motivace k práci krizového interventa, její smysl a prestiž, citlivá místa).
- 9) Možnosti týmové spolupráce (např. IZS, terénní krizová služba, psychosociální intervenční týmy, krizová centra, síť pomoci apod.).
- 10) Specifika vztahu klient – krizový intervent (intenzita, kontakt se silnými emocemi, moc a bezmoc, tlak a naléhavost, možnost odmítnout, dávání hranic).
- 11) Péče o pracovníka krizové intervence (antistresové programy, supervize, intervize, prevence – očištění – vyhoření).
- 12) Předcházení krizím v životě (přirozené coping strategie, svépomoc, sociální síť, víra a spiritualita, seberozvoj, sebedpřijetí).

Doporučená literatura – základní (minimálně cca 100 stran textu)

- Kastová, V.:** Krize a tvořivý přístup k ní. Portál, Praha 2000. (minimálně kapitola I. – Krize jako šance, str. 13-26)
- Špatenková, N. a kol.:** Krizová intervence pro praxi. Grada, Praha 2004. (minimálně část A – Krizová intervence, str. 13-52)
- Vodáčková, D. a kol.:** Krizová intervence. Portál, Praha 2002. (minimálně kapitoly 2-4 - Čemu říkáme krize, Řešení krize, Krizová intervence, str.27-73)

Další doporučená literatura:

- Baštecká, B. a kol.:** Psychosociální intervenční týmy. Terénní krizová práce. Grada, Praha 2005.
- Vizinová, D., Preiss, M.:** Psychické trauma a jeho terapie. Portál, Praha 1999.

Doplňující literatura.

- Clevoová, E.:** Drž tátu za ruku. Krizová psychoterapie malého dítěte. Nakladatelství lidové noviny, Praha 2004.
- Cungi, Ch.:** Jak zvládat stres. Portál, Praha 2001.
- Eis, Z.:** Krize všedního dne. Poznání, řešení, prevence. Grada, Praha 1994.
- Gleick, J.:** Chaos. Ando, 1996.
- Goldmanová, J.:** Jak si nenechat ublížit. Portál, Praha 2000.
- Hauzner, M.:** Duševně nemocný mezi námi. Avicenum, Praha 1981.
- Honzák, R.:** Strach, tréma, úzkost a jak je zvládat. Maxford, Praha 1995.
- Kostroň, L.:** Protistresový balíček rad. Noční linka Mikrofóra, Brno 1988.
- Křivohlavý, J.:** Mít pro co žít. Návrat Domů, Praha 1994.
- Křivohlavý, J.:** Jak zvládat stres. Grada, Praha 1994.
- Kubíčková, N.:** Zármutek a pomoc pozůstalým. ISV Praha, 2001.
- Kubler-Rossová, E.:** O smrti a umírání. 1993.
- Kúbler-Rossová, E.:** Odpovědi na otázky o smrti a umírání. Arica, Turnov 1992.
- Levine, P.A., Fredericková, A.:** Prebúdzanie tigra. Léčenie traumy. Občanské sdruženie Pro Familia, Humenné, 2002.
- Mojžíšová, A.:** Metody sociální práce. Část Krizová intervence. Jihočeská Univerzita, České Budějovice 2007.
- Mrkvička, J.:** Knížka o radosti. Avicenum, Praha 1984.
- Porterfieldová, K.M.:** Jak se vyrovnat s následky traumatu. NLN, Praha 1998.
- Praško, J. a kol.:** PTSD. Praha 1998.
- Servan-Schreiber, D.:** Uzdravení bez léků. Cesta ze stresu, úzkosti a deprese. Portál, Praha 2005.
- Smithová, L.:** Smrt, konečná stanice? Portál, Praha 1993.
- Špatenková, N. a kol.:** Krize jako psychologický a sociologický fenomén. Grada, Praha 2004.
- Štětina, J. a kol.:** Medicína katastrof a hromadných neštěstí. Grada, Praha 2000.